

DYNAMIEK

Eind vorig jaar verscheen het boek *Maatschappelijke verandering en stedelijke dynamiek*, onder redactie van R. van Kempen, S. Musterd en W. Ostendorf. Het boek gaat in op de aanzienlijke sociaal-economische, sociaal-demografische en sociaal-culturele veranderingen die momenteel in onze samenleving plaatsvinden. Een gevolg van deze veranderingen is dat de mix van huishoudens zich in hoog tempo wijzigt. Huishoudens zonder kinderen, eenoudergezinnen en huishoudens met meer dan één kostwinner zijn geen uitzonderingen meer, net zo min als huishoudens waarin niemand betaald werk verricht of met bewoners met een niet-Nederlandse etnische achtergrond. Deze (en vele andere) typen huishoudens stellen specifieke eisen aan woning, woonmilieu, medebewoners en locatie. Dit leidt tot nieuwe ruimtelijke patronen. In het boek staat niet alleen de vorming, maar ook de inrichting en conditionerende betekenis van stedelijke woonmilieus in de Randstad centraal. Het onderzoek is uitgevoerd in nauwe samenwerking met het landelijk onderzoekprogramma Stedelijke Netwerken.

Een uitgave van de Delftse Universitaire Pers, tel. 015-783254. ISBN 90-6275-733-2. Prijs: f63,60.

LEEGSTAND

Structurele leegstand in naoorlogse wooncomplexen vormt nog steeds een groot probleem. Dit blijkt uit het onderzoek *Probleemcomplexen in Nederland: 1985 en 1989*, dat is uitgevoerd door ir. H. Heeger van het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde (OTB) in Delft. De leegstandsproblemen concentreerden zich in 1989 onder meer in Groningen, Friesland, Zuid-Holland en Zeeland. Voorts in

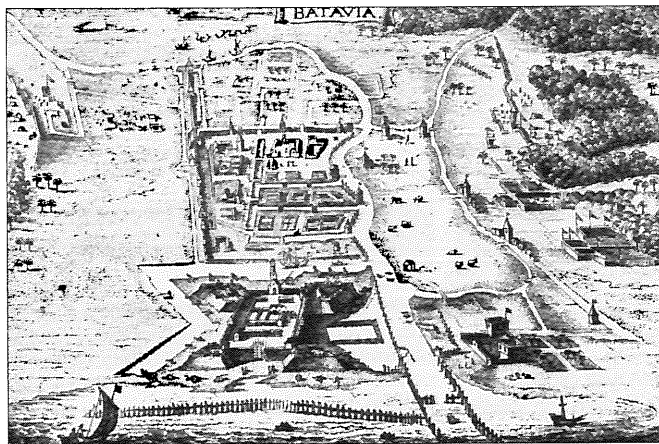
complexen die gebouwd zijn in de jaren zeventig en tachtig, en in complexen die relatief ver van het centrum van de stad liggen. De problemen komen niet alleen voor in hoogbouw of middelhoogbouw: bijna veertig procent betreft een-gezinshuizen. Geconcludeerd wordt dat de hoge leegstand in veel gevallen van tijdelijke aard was, maar dat dit niet overal opgaat. Er blijkt een opvallende dynamiek in de lijst van probleemcomplexen te zitten. Een goede verhuurbaarheid op dit moment biedt geen garanties voor een goede verhuurbaarheid in de nabije toekomst. De aanpak van verhuurbaarheidsproblemen blijkt vrij moeilijk: het slechte imago van de complexen zou hieraan debet zijn.

Te bestellen bij de Delftse Universitaire Pers, Stevinweg 1, 2628 CN Delft, tel. 015-783254. ISBN 90-6275-753-7, prijs f20,-.

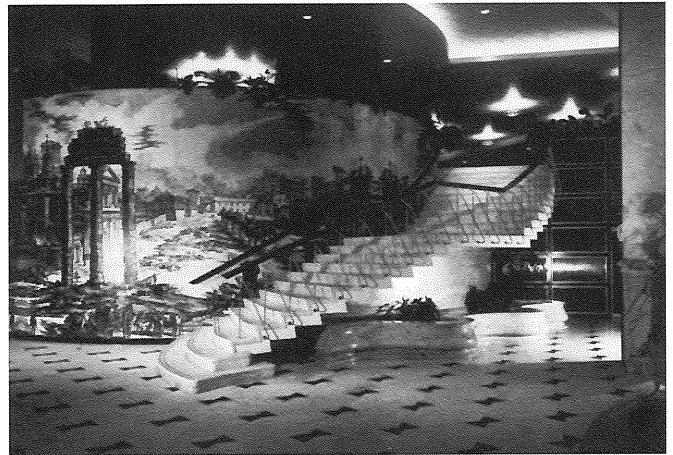
PLATTEGRONDEN

De serie *Historische Plattegronden van Nederlandse Steden* krijgt een vervolg met een reeks over steden in de voormalige Nederlandse koloniën. Tot dusver verschenen al losbladige facsimiles (reproducties) van oude kaarten van Nederlandse steden. De kaarten worden geleverd in mappen, zodat ze goed beschermd en overzichtelijk kunnen worden opgeborgen. De prijs voor een map varieert van f125,- tot f225,-. De grote steden hebben elk een eigen map, de kaarten van de kleinere plaatsen zitten in mappen bij elkaar. De eerste stad die in de reeks voormalige Nederlandse koloniën wordt behandeld is Batavia. De veertien kaarten beslaan de periode van 1619 tot 1921 en zijn, op een na, in zwart-wit uitgevoerd.

Inlichtingen bij Dr. A.J. Kölker, Jan Steenstraat 41, 2162 BM Lisse of via tel. 01720-44667.

Kaart van Batavia uit 1634. Bron: Uitgeverij Canaletto.

De lobby van het Fontainebleau Hotel in Miami Beach, ontworpen door Morris Lapidus. Bron: NAI.

ARCHITECTUUR

Vanaf 23 mei zijn in het Nederlands Architectuurinstituut een aantal nieuwe tentoonstellingen te zien. De eerste heeft als thema *Modernisme zonder dogma*. Er wordt werk getoond van tien jongere architecten(-bureaus), waaronder Wiel Arets en Mecanoo. De tweede tentoonstelling, *Happiness and delight*, is een fototentoonstelling over het werk van de Amerikaanse architect Morris Lapidus die zich in zijn loopbaan vooral met twee gebouwtypen heeft beziggehouden: winkels en hotels. De foto's geven een overzicht van het oeuvre van deze ontwerper, wiens streven het was om populaire architectuur te maken. Als laatste is in de Actualiteitengalerij de tentoonstelling *Bouwen op heilige grond; Cees Dam in Middelburg* te zien. Cees Dam heeft het ontwerp gemaakt voor de herinrichting en uitbreiding van de vergaderzaal van de Provinciale Staten van Zeeland en de daaromheen liggende vertrekken. De Provinciale Staten zijn gevestigd in een twaalfde-eeuws abdijcomplex in het hart van Middelburg. Cees Dam breidde het onder andere uit met een grotendeels transparante aanbouw.

De eerste twee tentoonstellingen zijn te zien tot en met 2 augustus, de derde tot en met 5 juli. Adres: Nederlands Architectuurinstituut, Westersingel 10, Rotterdam, tel. 010-4361155.

PERIFERE KANTOREN

Volgens B.M.R. van der Velde, onlangs gepromoveerd als doctor in de ruimtelijke wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen, is het onterecht dat de partijen op de kantorenmarkt zo weinig aandacht hebben voor

de perifere regio's in Europa. In zijn proefschrift *Kantoren in West-Europa, structuur en dynamiek* onderzoekt Van der Velde de ontwikkeling van de Westeuropese kantorenmarkt in de periode 1981-1988. Om een internationale vergelijking mogelijk te maken is in het onderzoek gebruik gemaakt van voor kantoren afgegeven bouwvergunningen. Maar liefst de helft van de totale oppervlakte aan verleende bouwvergunningen ligt buiten de Westeuropese 'kerngebieden' (de belangrijkste kantooragglomeraties van Londen, Parijs, de Randstad, München, Frankfurt, Hamburg en Berlijn). Volgens Van der Velde is de geringe aandacht voor de 'periferie' dan ook onterecht en verdienen de perifere regio's meer aandacht dan ze tot op heden hebben gekregen.

Een uitgave van Wolters Noordhoff in Groningen, in de reeks Groningen Thesis in Economics, ISBN 90-01-89280-9. Meer informatie via tel. 050-633903/633897.

150 JAAR TU

Ook deze keer kort aandacht voor een symposium dat georganiseerd wordt in het kader van het 150-jarig bestaan van de Technische Universiteit Delft. Dit keer gaat het om het symposium *Visions and structures: urbanism industry ecology*. Tijdens het symposium staat de relatie urbanisme-industrie en ecologie centraal. Thema's zijn: gebouwen met meerdere verdiepingen voor fabricage en montage, nieuwe wegen in het ontwerpen van structuren en constructies, combinatiegebouwen in relatie met hun omgeving en reactivering van oude gebouwen voor het bedrijfsleven.

Informatie over dit symposium via tel. 015-783387.

STATION

In de Zuiderkerk in Amsterdam is sinds mei de expositie *Rondom het Station* te zien. De expositie is gewijd aan het geïntegreerde plan dat de gemeente Amsterdam, de Nederlandse Spoorwegen en De Amsterdamse Waterfront Financieringsmaatschappij hebben gemaakt voor het Centraal Station en omgeving. Bijna alle initiatieven om het gebied rond het CS te vernieuwen staan in het plan. Het gaat om: het voetgangers-, fiets- en autoverkeer, de veren over het IJ, de openbare ruimte, de nieuwe bebouwing, de Noord-Zuidlijn, een ondergronds busstation en uitbreiding van het CS. Het plan is onderdeel van de te ontwikkelen IJ-oever. In juni 1992 zal de gemeenteraad besluiten hoe het plan verder wordt uitgewerkt.

Adres van de Zuiderkerk: Zuiderkerkhof 72, Amsterdam, tel. 020-6222962.

BLUNDERS

Planologisch tijdschrift Rooilijn organiseert een essay-wedstrijd, waarvoor planoloog-vakgenoten worden uitgenodigd in een kort essay van maximaal duizend woorden de allergrootste *Planologische Blunders* van de afgelopen 25 jaar aan te wijzen. De keuze moet op een originele manier worden gemotiveerd en zijn voorzien van creatieve oplossingen. Er zijn twee inzendingscategorieën: studenten en overigen. Per categorie is een prijs van vijfhonderd gulden beschikbaar, de winnende essays worden in Rooilijn gepubliceerd.

Inlichtingen en wedstrijdreglementen bij: Rooilijn, Nieuwe Prinsengracht 130, 1018 VZ Amsterdam, tel. 020- 5254365.

BOUWRESEARCH

De Stichting Bouwresearch (SBR), het onafhankelijke kennisinstituut voor de Nederlandse bouwwereld, heeft haar *Jaarboek 1992* uitgebracht. In het jaarboek staat aangegeven welke studies de komende jaren zullen worden gestart en

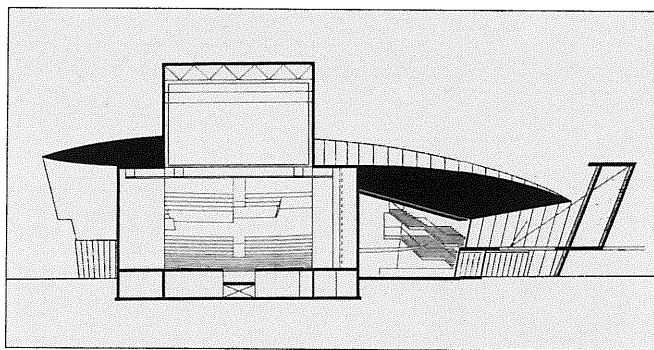
afgehandeld. Ook is het beleidsplan van SBR voor de komende jaren opgenomen. De SBR onderscheidt voor het komende jaar elf onderzoeksvelden, zoals het bouw- en bedrijfsproces, kwaliteitsbeheer, milieu en energie, beheer en onderhoud, en logistiek. De activiteiten van SBR voor de komende periode liggen vooral op het terrein van consumentgericht bouwen, kwaliteitszorg, milieu en de Europese regelgeving. Ook aan de introductie van het

Bouwbesluit wordt dit jaar veel aandacht besteed. Verkrijgbaar bij de SBR, Postbus 1819, 3000 BV Rotterdam, tel. 010-4123528 (Mw. J.M. Joosten).

DETAILHANDEL

De Hagenaar heeft recht op goede winkelvoorzieningen, zo dicht mogelijk bij huis, en de ondernemer moet aan zijn winkel een goede boterham kunnen overhouden. Dat zijn de uitgangspunten voor de nota *Kwaliteit als boodschap*, waarin de gemeente Den Haag haar visie op de toekomst van de Haagse winkelvoorzieningen presenteert. Met de nota vericht Den Haag naar eigen zeggen pionierswerk, omdat niet alleen de structuur van de detailhandel wordt bekeken, maar ook de relatie tussen detailhandel en wergelegenheidsproblematiek, milieu, sociale vernieuwing, innovatie en winkelstraatbeheer aan bod komt. De actiepunten hebben betrekking op bevoorrading en bereikbaarheid van winkels, informatievoorziening en onderhoud in winkelgebieden, openingstijden, innovatie en criminaliteitsbestrijding. Door een evenwichtige spreiding van winkelcentra over de stad wordt tegelijkertijd bijgedragen aan mobiliteitsbeperking. Op toeristische plekken in de stad wordt gestreefd naar originele winkelformules die extra aantrekkelijk zijn voor bezoekers en de mogelijkheid voor recreatief winkelen vergroten.

Meer informatie bij de gemeente Den Haag, tel. 070-3532602.

Ontwerp van architect Jan Hoogstad voor het nieuwe stadstheater in Delft. Bron: Gemeente Delft.

STADSTHEATER

De gemeente Delft gaat door met architect Jan Hoogstad voor de bouw van het nieuwe stadstheater. Hoogstad heeft binnen de stedenbouwkundige mogelijkheden een sfeervol en functioneel theater ontworpen, aldus het college van Burgemeester en Wethouders. Het nieuwe theater, dat gebouwd zal worden op het plein bij het Achterom, wordt een een vrijstaand gebouw. Aan de andere kant van het plein komen winkels en terraswoningen. Onder de terrassen bevindt zich een drielaagse parkeergarage, die door middel van een tunnel met de foyer van het theater is verbonden. Op het plein zelf komen bomen, waardoor een soort 'Lange Voorhout-sfeer' ontstaat. Daarmee onderscheidt het zich principieel van de Grote Markt. Voor het theatergebouw is gekozen voor eigentijdse kleuren en materialen: licht crèmekleurige baksteen met blauwe accenten en glazen puien rondom vrijwel het hele gebouw. Dat laatste zal het plein vooral 's avonds 'briljant verlevendigen'.

Meer informatie bij de afdeling Cultuur van de gemeente Delft, tel. 015-602324.

STUDIES

Het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurkunde (OTB) van de Technische Universiteit Delft en het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer hebben het initiatief genomen tot de nieuwe Engelstalige publicatiereeks *Housing and Urban Studies*. Aanzet voor de publicaties is de toenemende economische integratie en politieke harmonisatie binnen Europa. Daardoor is het van steeds groter belang dat het Nederlandse volkshuisvestings- en stedelijk beleid in een internationaal kader wordt geplaatst. In de nieuwe reeks, die wordt uitgegeven door de Delftse Universitaire pers, publiceren auteurs uit binnen- en buitenland hun onderzoeksgegevens. De eerste vier delen zijn inmiddels verschenen: 'Housing systems in Europe' (part I: a comparative study of housing policy en part II: a comparative study of housing finance), 'Collective self-help housing in

Brazil' en 'Dislodging the welfare-state? Housing and privatization in four European nations'. Meer informatie bij het OTB, tel. 015-783560.

GROWTH AND DECLINE

Van 13 tot en met 16 april vond in Den Haag het congres *European Cities; Growth and Decline* plaats. Het kon met recht een internationaal congres worden genoemd: ongeveer de helft van de deelnemers kwam uit het buitenland (waarvan een groot deel uit Oost- en Midden-Europa). Vooral de keynote-speech van Manuel Castells, 'The global and the local: community groups in the world system', verdient vermelding. In een gloedvol betoog benadrukte Castells, dat bij de aandacht voor een nieuwe wereldorde en internationale concurrentieverhoudingen de problemen op lokaal niveau niet uit het oog mogen worden verloren. Daar zijn de gevolgen van, en de weerstand tegen allerlei ontwikkelingen het meest voelbaar. Castells waarschuwde verder voor het ontstaan van een 'Vierde Wereld': Derde-Wereldlanden die compleet buiten het wereldeconomisch systeem dreigen te vallen. Hij sprak in dat verband van "overbodige landen."

VREEMDELINGEN

Begin dit jaar organiseerde de Werkgroep '2Duizend in samenwerking met het NIROV een studiedag over de achterstandspositie van migranten en asielzoekers in de volkshuisvesting. Naar aanleiding van deze dag is *Vreemdelingen in de volkshuisvesting uitgegeven*. De achterstandssituatie van migranten is een complexe problematiek die een brede discussie verdient. Het boekje is een initiatief om de discussie op gang te brengen. Rond werkgelegenheid en onderwijs is deze discussie al geruime tijd gaande, maar de volkshuisvesting blijft daarbij buiten de schijnwerpers.

Vreemdelingen in de volkshuisvesting is te bestellen bij de Werkgroep '2Duizend, Postbus 2000, 3800 CA Amersfoort, tel. 033-724224. Prijs: f15,-.

De Hagenaar heeft recht op goede winkelvoorzieningen. Foto: Max Popma.